

کالایی سازی مسکن و افزایش خیل مستاجران

دولت برای کمک به اجاره‌بهای کارگران آستین بالا بزند

مریم و حیدر یان

در دو دهه گذشته، مسکن بخش بزرگی از سبد خانوار را به خود اختصاص داده است. کارگران توان خرید مسکن را از دست داده و خانه و زندگی شان به حاشیه شهرها رانده شده است. این جمعیت در ایام شیوع کرونا علاوه بر مشکل در تهیه خوراکی و پوشاک با بحران در پرداخت اجاره بها نیز روبه‌روست، به ویژه که جمعیت اجاره‌نشین در دو دهه گذشته به شدت افزایش یافته است. کمتر کارگری صاحب خانه است و محلات زیادی در پایین شهر و حاشیه‌ها تبدیل به محلات اجاره‌نشین شده است. این وضعیت بر اساس سرشماری نفوس و مسکن در سال ۹۵، برای یک سوم خانوارهای ایرانی (۳۰٫۷ درصد) که نسبت جمعیت خانوارهای مستاجر به کل خانوار نشان می‌دهد، صادق است.

روند سلب مالکیت مسکن از خانوارهای کارگری

در شرایط کرونا، برخی کشورها راهکارهایی مثل بخشش یا تخفیف در اجاره بها یا افزایش مهلت زمانی به مستاجران را مطرح می‌کنند که با ساز و کارهای الزامات دولتی امکان‌پذیر خواهد بود. برخی از طرفداران اقتصاد آزاد در مقابل این ایده می‌ایستند. به اعتقاد آنها تحت هیچ شرایطی نباید به مالکیت خصوصی افراد تعرض کرد، حتی در شرایط بحران کرونا. با این حال به این دسته باید سیاست‌های توسعه‌نیولیمبرایی به نفع سلب مالکیت در حوزه مسکن از خانواده‌های کارگری را یادآوری کرد.

چگونه است که سلب هرگونه مالکیت از کارگران از سوی سرمایه‌داران طی دهه‌ها سیاست‌گذاری دولت به نفع آنها، تعرض به حقوق خصوصی و آزادی به حساب نمی‌آید؟ بنابراین نباید اجازه داد به همین سادگی یوپی‌سی‌های طرفدار بازار آزاد بر سر کارگران کلاه بگذرانند.

با بررسی آمار و ارقام در می‌یابیم که روند سلب مالکیت در حوزه مسکن حاکم است. طبیعتاً سیاست‌هایی همچون عدم تطابق تورم مسکن و افزایش دستمزد کارگران را باید در زمره سیاست‌هایی در راستای سلب مالکیت از کارگران در حوزه مسکن دانست. با وجود اینکه تورم مسکن در سید هزینه‌های خانوار بیشترین جایگاه را دارا است، معیشت خانوار با نسبت کمتری از تورم مسکن محاسبه می‌شود. تفاوت محاسبه سید معیشت خانوار در کمیته دستمزد شورای عالی کار که از ابتدای سال به صورت ماهانه ارائه شد با سید معیشتی که نمایندگان دولت، کارفرمایان و کارگران در شورای عالی کار امضا کردند دلیل تر گرفتن ضریب دستمزد در محاسبات است. وقتی که قیمت مسکن ۳۰۰ درصد رشد داشت، دستمزد کارگران فقط ۲۱ درصد افزایش یافت. این روند طی دهه‌های ۸۰ و ۹۰ منجر به سلب مالکیت گسترده خانوارهای کارگری در خصوص مسکن شد.

بنا بر سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۸۵، سه میلیون و ۵۸۶ هزار خانوار شهری ساکن خانه‌های اجاره‌ای بودند، رقمی که با ۸۳ درصد رشد در یک دهه

به ۶ میلیون و ۵۶۵ هزار خانوار شهری اجاره‌نشین در سال ۱۳۹۵ رسید. بر اساس همین آمار در سال ۱۳۷۵ حدود ۶۷ درصد خانوار مالک بودند اما در سال ۱۳۹۵ این نسبت به ۵۴ درصد کاهش یافت.

اگرچه مالکیت مسکن، ملاک رفاه نیست اما فشارهای تورمی که خانوارهای ایرانی طی دو دهه متحمل شدند، نیز هیچ نشانی از سیاست‌گذاری دولتی برای مسکن اجتماعی و تناسب اجاره بها در دستمزد ندارد. بنابراین دولت در ایران تحت هیچ شرایطی نمی‌تواند اجاره‌نشینان را در بحران کرونا به حال خود رها کند.

اجاره‌نشینان تهران بر لبه پر تگاه کرونا

بر اساس آمار موجود، تعداد مستاجران در سال ۹۷ به ۲۲ میلیون و ۵۰۵ هزار نفر در قالب ۶ میلیون و ۸۱۹ خانوار رسیده است. حال دغدغه ۶۸ میلیون خانوار ایرانی این است که در پی شیوع کرونا چگونه باید اجاره بها بپردازند. در ست است که کسب و کار همه این خانواده‌ها با آسیب‌های کرونا مواجه نبوده است اما آنجا که این جمعیت، عمدتاً از دهک‌های پایین‌تر جامعه هستند، جمعیت بزرگی از این ۶۸ میلیون خانوار اکنون در مانده شده‌اند و شاید تعداد زیادی در همین ایام اسباب و اثاثیه شان را به خیابان بریزند و بی‌خانه شوند.

طبیعتاً کشورهایی که به علت سیاست‌های غلط دولتی سال‌ها بحران مسکن را به مردم تزریق کرده و بورژوازی

بنابر سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۸۵، سه میلیون و ۵۸۶ هزار خانوار شهری ساکن خانه‌های اجاره‌ای بودند، رقمی که با ۸۳ درصد رشد در یک دهه به ۶ میلیون و ۵۶۵ هزار خانوار شهری اجاره‌نشین در سال ۱۳۹۵ رسید

مستغلات را فر به‌تر کرده‌اند، این روزها وظیفه خطیری در سیاست‌گذاری برای مستاجران دارند که قطعاً ایران یکی از آن کشورهاست.

در بحث مسکن باید تهران را در جایگاه اول بحران کرونایی قرار داد. طبق سرشماری نفوس و مسکن سال ۹۵، از بین خانواده‌های تهرانی ۴۳٫۵ درصد مستاجر بوده‌اند. وضعیت کرج و قم نیز مشابه تهران است. در تهران خانواده‌ها حدود نیمی از بودجه خانوار را صرف مسکن می‌کنند. به این معنا در فاصله سال‌های ۸۶ تا ۹۵ سهم مسکن خانوار تهرانی از ۳۴ درصد بودجه خانوار به ۴۷ درصد بودجه خانوار رسید. خوب است بدانید که مرکز آمار اخیر اعلام کرد که اجاره بها در تهران در پاییز امسال نسبت به سال گذشته ۳۱٫۱ درصد رشد داشت. حال که کارگران روزمزد به کلی آسپاب و اثاثیه شان را به خیابان بریزند و بی‌خانه شوند.

طبیعتاً کشورهایی که به علت سیاست‌های غلط دولتی سال‌ها بحران مسکن را به مردم تزریق کرده و بورژوازی

درمانی به نام وام‌های پیش پرداخت اجاره مسکن

مسأله فقط این نیست که دولت چه سیاست‌های ریشه‌ای باید درباره مشکلات اجاره‌نشینان داشته باشد بلکه مشکل اینجاست که حتی در بین اقدامات اصلاحی مقطعی در خصوص تمهیدات رفاهی ایام کرونایی اجاره‌نشینان نیز شاهد بی‌توجهی هستیم. به جای بی‌عملی دولت راهکارهایی وجود دارد که در کوتاه‌مدت نیز قابل اجرا هستند اگرچه این راهکارها را نمی‌توان به هیچ‌وجه جایگزین راهکارهای ریشه‌ای در حوزه مسکن دانست.

«علیرضا حیدری» نایب رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری، مساعدت در قالب تسهیلات اعتباری بانک‌ها بر اجاره‌نامه‌ها برای افزایش رهن را یکی از اقدامات حمایتی دولت از اجاره‌نشینان در ایام کرونایی دانده که باید دولت به آن بیندیشد.

وی تصریح کرد: دولت در قبال اجاره‌نامه‌های که مستاجران به بانک‌ها ارائه می‌کنند، می‌تواند خانواده‌ها را در افزایش پیش‌پرداخت اجاره‌ها کمک کند. وام‌های پیش‌پرداخت اجاره جایگزین بخشی از اجاره می‌شود. خانواده‌ها به جای اینکه پولی بابت اجاره بدهند که برایشان بازگشتی ندارد، همان را به بانک‌ها پرداخت کنند تا به میزان رهن‌شان افزوده شود.

او ادامه داد: در شرایط کرونایی همان‌قدر که خطر جابه‌جایی برای مستاجران وجود دارد، به همان نسبت نیز موجران متقاضی اجاره‌خانه نخواهند داشت. به طور طبیعی ما در ماه‌های آینده شاهد کاهش جابه‌جایی خواهیم بود. بحث جابه‌جایی نیازمند هزینه‌هایی است که موجر و مستاجر از آن نفعی نمی‌برند. برای کاهش هزینه‌هایی توان بخشی از هزینه توسط تسهیلات پیش‌پرداخت اجاره باشد. حیدری خاطر نشان کرد: خیلی از خانواده‌ها ترجیح می‌دهند قسط وام بپردازند تا اجاره‌خانه‌های که پولشان به‌طور کامل از دستشان برود.

وی با اشاره به اینکه اگر نظام پرداخت کمک‌های معیشتی و حمایتی، بیمه بیکاری و کمک‌های شبه‌نقد به گونه‌ای بود که زندگی خانواده‌ها تأمین می‌شد، مستاجر و موجر در شرایط بحران روبه‌رو نمی‌شدند. گفت: در آمد مکفی و مورد نیاز خانواده‌ها وقتی آسیب می‌بیند، خانواده‌ها از همه نظر دچار مشکل

اگر نظام پرداخت کمک‌های معیشتی و حمایتی، بیمه بیکاری و کمک‌های شبه‌نقد به گونه‌ای بود که زندگی خانواده‌ها تأمین می‌شد، خانواده‌ها با مشکلات حاد روبه‌رو نمی‌شدند

می‌شوند که پرداخت اجاره بها نیز یکی از آنهاست.

او ادامه داد: در ایران تسهیلات حمایتی کاملی به خانواده‌ها ارائه نشده که اگر خانواده‌ای بیکار شد، بتواند هزینه‌های زندگی‌اش را پوشش دهد. همه دنیا به هر حال طی ماه‌های گذشته موظف به پوشش هزینه‌های خانوار بوده‌اند. دولت ایران متأسفانه این کار را انجام نداده است. بعضاً هم خیلی از خانواده‌های آسیب‌پذیر را اساساً نمی‌توانند پیدا کنند چون پایگاه اطلاعاتی دقیقی از خانواده‌ها ندارند. در چنین شرایطی دولت باید با قطعیت نزدیک به کامل افراد را شناسایی کند و در این ایام به خانواده‌ها رسیدگی کند.

در برخی کشورها در حال حاضر مهلت کرونایی برای مستاجران اجرا شده است. در واقع موجران نمی‌توانند مستاجرانشان را به خاطر عدم پرداخت اجاره به مدت چند ماه از خانه بیرون کنند. البته در آمریکا شکل‌ها در تلاش برای سازماندهی اجاره بها می‌باشند. آنها خواستار بخشش اجاره بها یا تخفیف هستند اما دولت ترامپ در مقابل این خواسته مقاومت کرده است.

وام‌های پیش‌پرداخت اجاره حکم مسکن را دارد اما شاید برای بحران مسکن در ایران که جمعیت زیادی را به اجاره‌نشینانی وادار کرده، لازم باشد. این وام‌ها به هیچ‌وجه جایگزین کاستی‌های مورد عدم تناسب فاحش اجاره و دستمزد نیست. جایگزین مسکن‌های اجتماعی هم نیست و البته جایگزین راهکارهای ریشه‌ای تری که در حوزه مسکن قابلیت اجرا دارد، به این شرط که خیلی از معادلات امروز تغییر نکند. در واقع نیازمند یک برنامه جامع برای مسکن اجتماعی است که در مقابل کالاسازی مسکن قرار می‌گیرد. به هر حال آنچه امروز اجاره‌نشینان از آن رنج می‌برند، ناشی از سال‌ها تزریق سیاست‌های بازار آزاد در ایران است که گر بیابانگیر وضعیت امروز کارگران شده است.

اخبار کارگری

افزایش وام کرونایی زنان سرپرست خانوار

سخنگوی تسهیلات حمایتی کرونا از افزایش وام کرونایی زنان سرپرست خانوار تا دو میلیون تومان خبر داد.

به گزارش ایرنا، با شیوع بیماری کرونا دولت تصمیم گرفت برای حمایت از اقشار آسیب‌پذیر تسهیلاتی را به صورت قرض‌الحسنه پرداخت کند. میزان این تسهیلات برای ۲۳ میلیون خانوار یارانه‌بگیر که به عنوان وام کرونایی نام‌گذاری شد، یک میلیون تومان بود. در مصوبه دولت مقرر شد برای چهار میلیون خانوار که درآمد ثابتی ندارند همچون کارگران فصلی، رانندگان تاکسی و سایر مشاغل، تسهیلات تا دو میلیون تومان پرداخت شود.

سخنگوی تسهیلات حمایتی کرونا گفت: بر اساس مصوبه دولت زنان سرپرست خانوار جزو چهار میلیون خانواری هستند که مشمول دریافت وام بیش از یک میلیون تومان می‌شوند. حسین میرزایی افزود: اگر تعداد خانوار این افراد یک نفر باشد، آن فرد یک میلیون تومان را دریافت می‌کند. اگر تعداد ۲ تا سه نفر باشد، ۵۰۰ هزار تومان بیشتر و اگر چهار نفر به بیشتر باشند یک میلیون تومان دیگر اضافه می‌شود.

برنامه‌های هفته کارگر مجازی می‌شود

معاون فرهنگی وزیر کار با تأکید بر رعایت پروتکل‌های بهداشتی به منظور حفظ سلامتی کارگران در شرایط حاضر، از برگزاری برنامه‌های هفته کارگر در بستر فضای مجازی خبر داد.

به گزارش ایسنا، ابراهیم صادقی فر گفت: با توجه به شرایط پیش آمده در سال جاری، جشنواره‌ها و مسابقات مختلف ویژه بزرگداشت هفته کارگر، در بستر فضای مجازی برگزار خواهد شد.

وی از ابلاغ دستورالعمل برگزاری مراسم گرامیداشت هفته کارگر خبر داد و افزود: برنامه‌های این دستورالعمل با توجه به شیوع ویروس کرونا و بروز محدودیت در روند فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه کار و تلاش، دچار تغییراتی در روش اجرا شده است.

طبق گفته رئیس ستاد اجرایی گرامیداشت هفته کارگر، معاونت فرهنگی وزارت کار با توجه به ضرورت توجه به سلامتی کارگران، حفظ روند مطلوب تولید، ملاحظه معیشت کارگران و رعایت دقیق پروتکل‌های بهداشتی در هفته کارگر با بهره‌مندی از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی و نهادهایی مثل صداوسیما و استانداری‌ها با همکاری تشکل‌های کارگری و کارفرمایی برای برگزاری مراسم هفته کارگر استفاده خواهد کرد.

در تقویم ایرانیان نیز پنج‌تا یازدهم اردیبهشت ماه هر سال با عنوان هفته کارگر نام‌گذاری شده و این روز برابر ماه ۶۳ قانون کار جزو تعطیلات رسمی همه کارگران مشمول قانون کار به شمار می‌رود.

کرونا نبود، جامعه کارگری اعتراض می‌کرد

رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی کشور از حمایت کانون و کلاد در قضیه طرح شکایت جامعه کارگری از شرکای کارفرمایی و دولت خبر داد.

فتح‌الله بیات در برنامه رادیویی رویداد با ابراز تاسف از افزایش ۳۱ درصدی حداقل مزد کارگران در سال ۱۳۹۹ گفت: به رغم میل باطنی جامعه کارگری و بازتنسنگان کشور و اعضای کارگری شورای عالی کار، بخشنامه دستمزد ۹۹ توسط وزارت کار ابلاغ شد.

وی با بیان اینکه مزد تعیین شده فاصله زیادی با تورم دارد، گفت: نرخ تورم بانک مرکزی بیش از ۴۰ درصد اعلام شده و تاکنون کم سابقه بوده که حقوق تاین میزان بانخ تورم فاصله داشته باشد. بیات افزود: به نظر من در حق جامعه کارگری و شاغلین و بازنشسته‌ها ظلم شد.

وی با بیان اینکه شورای عالی کار تخلف مشهود انجام داده است، افزود: اتحادیه‌ها و انجمن‌های کارگری با کمک کانون و کلاد در حال پیگیری برای شکایت هستند. این گونه نیست که بدون امضای کارگران مصوبه‌ای تصویب شود و ما دست روی دست بگذاریم. بیات افزود: اگر کرونا نبود شاهد اعتراضات و اعتصابات سراسری بودیم ولی روسای تشکل‌های کارگری اجازه تجمع را ندادند.

وضعیت اقتصاد به حالت قبل از بحران کرونا نیز کمک‌کننده در حال حاضر شمار مبتلایان به کرونا از دو میلیون و ۲۰۰ هزار نفر عبور کرده و بیش از ۱۶۰ هزار نفر نیز جان خود را از دست داده‌اند.

اداره می‌کنند «مجرم» به شمار می‌روند. وی با اشاره به عدم بازدارندگی بر خوردهای قانونی باین مجرمان گفت: متأسفانه احکام قضایی که برای این جرم در نظر گرفته می‌شود به اندازه کافی بازدارنده نیستند و لازم است که با جدیت بیشتر با این افراد برخورد شود. مسعودی فرید درباره علل حضور کودکان در خیابان نیز گفت: برخی از این کودکان از راه‌های قانونی و غیرقانونی به کشور وارد می‌شوند و در حقیقت اتباع بیگانه هستند و حدود ۸۰ درصد کودکان کار و خیابان را نیز همین اتباع بیگانه تشکیل می‌دهند. وی به مواردی دیگری نیز اشاره کرد و گفت: به‌طور مثال کودکانی هستند که به دلیل فقر خانوار، اعتیاد پدر و زن سرپرست بودن خانوار مجبور به کسب و کار در خیابان هستند که لازم‌ترین برای هر یک از این موارد راهکارهای جدانگانه‌ای در نظر گرفته شود.

سه ماهه دوم امسال ساعت کاری در سراسر جهان در مقیاس به سه ماهه نخست امسال ۶۷ درصد کاهش یابد که این مسأله در صورت افزایش ندادن بهرهوری می‌تواند باعث کاهش بیش از پیش رشد اقتصادی جهان شود. با این حال دولت‌ها باید کماکان توجه خود را معطوف به حفظ سلامت کارکنان در بخش‌های مختلف کنند. سازمان جهانی کار از کشورهای شریک‌تومند خواسته است تا سرمایه‌گذاری بیشتری روی بخش بهداشت و درمان انجام دهند و هم‌زمان با اقدامات حمایتی، به بازگشت ثبات به بازارهای مالی کمک کنند. چنین حمایت‌هایی می‌تواند به بازگشت سریع

نیز افزود: به‌طور قطع سلب حضانت به یک‌باره عملی نمی‌شود و باید در چندین مرحله صورت گیرد. از این رو لازم است ابتدا حمایت‌های لازم از خانواده صورت گیرد و در صورت تکرار دوباره در سوءاستفاده از کودکان، حضانت سرپرستان با حکم قضایی سلب می‌شود. معاون امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور گفت: در حال حاضر تعدادی از کودکانی که در مراکز شبه‌خانواده نگهداری می‌شوند، دارای سرپرستان غیرمؤثری هستند که از آنان سلب حضانت شده است. مسعودی فرید با اشاره به شعار جهانی «خیابان‌های کودکان نیست»، گفت: حضور کودکان در خیابان به نوعی کودکانی محسوب می‌شود و افرادی که به عنوان مختلف کودکان را استثمار و به کار کردن در خیابان

نیرو و برخی با دست دادن شغل خود مواجه شوند تا جایی که این سازمان تخمین زده است ۸۱ درصد شاغلان در سراسر جهان تاکنون تحت تاثیر پیامدهای شیوع کرونا قرار گرفته‌اند. این نسبت برای کشورهای با متوسط درآمد به بالاتر ۸۷ درصد نیز می‌رسد چرا که معمولاً این کشورها دارای اقتصاد مبتنی بر بخش خدمات هستند. به گفته سازمان جهانی کار، انتظار می‌رود در

کرونا ۸۱ درصد شاغلان را تحت تاثیر قرار داده است

به گفته رایدر، این حمایت‌ها به ویژه برای کسب و کارهای آسیب‌پذیر و کشورهای در حال توسعه ضروری خواهد بود.

طبق بیانیه منتشر شده توسط سازمان جهانی کار، بحران کرونا در سال ۲۰۲۰ باعث خواهد شد تا زندگی شاغلین بیش از پیش دشوار شود چرا که مجبور شدن کسب و کارها به تعطیلی موقت باعث شده است تابسیاری از شاغلین با کاهش

سازمان جهانی کار از بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول خواست تا حمایت‌های بیشتری از شاغلان و کسب و کارها انجام دهند.

به گزارش ایسنا، «گای رایدر» دبیر کل سازمان جهانی کار از روسای بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول خواست تا برای حمایت از کسب و کارها و شاغلین در برابر پیامدهای اقتصادی ویروس کرونا، هر چه زودتر دست به کار شوند.

حضور ۸ هزار کودک کار در خیابان طی فصل تابستان

وی به حضور کودکان در سیستم‌های باز یافت اشاره کرد و گفت: برخی از پیمانکارانی که با شهرداری همکاری دارند، از کودکان برای زباله‌گردی استفاده می‌کنند که در این زمینه هم بخشنامه‌ای با عنوان «قرار منع به کارگیری کودکان در فرایند زباله‌گردی» ابلاغ شده است. مسعودی فرید تأکید کرد: شهروندان در صورت مشاهده سوءاستفاده از کودکان زباله‌گرد می‌توانند با سامانه‌های شهرداری تماس بگیرند و موضوع را گزارش بدهند. وی درباره سلب حضانت از سرپرستان کودکان کار

معاون امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور با اشاره به نتیجه مطالعه دانشگاه علوم بهزیستی گفت: بر اساس این مطالعه در برخی از ساعت‌ها در فصل تابستان بین هفت تا هشت هزار کودک در خیابان‌ها مشغول به کار هستند.

به گزارش روابط عمومی سازمان بهزیستی کشور، حبیب‌الله مسعودی فرید درباره آمار کودکان جمع‌آوری شده از خیابان افزود: با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد، سالانه حدود سه هزار و ۵۰۰ کودک در مراکز شبانه‌روزی و روزانه استان تهران پذیرش می‌شوند که خدمات مختلفی از جمله حمایت، نگهداری و توانمندسازی به آنان ارائه می‌شود.